

פֶּתַח רַבִּי אֵילָאִי וְאָמַר, (דברים יח) תְּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ. מֵה בֵּין תָּם לְתָמִים? בְּאַבְרָהָם כְּתוּב, (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָמִים. יַעֲקֹב שָׁהַשְׁתַּלֵּם יוֹתֵר, כְּתוּב בּוֹ, (שם כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם. לְמָה נִקְרָא אִישׁ תָּם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִשְׁאַר בּוֹ פְּסֻלַּת כְּלָל, שְׁהָרִי פְּרִיעָה הִיְתָה בּוֹ.

בְּמָה נִפְרַע (פְּרִיעָה הִיְתָה בּוֹ שְׁנִפְרַע) וְנִטְהַר מֵאוֹתָהּ פְּסֻלַּת? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ מְקוּם שְׁמִחָזֵק פְּסֻלַּת, שְׁלֹתוֹף מְקוּם הַפְּרִיעָה שׁוֹרָה, הוּא שׁוֹר, דְּמוּת הַשְּׂמָאל שֶׁל כֶּסֶף שְׁלוֹ. וְאוֹתוֹ שׁוֹר נִקְרָא שׁוֹר תָּם, שְׁהָרִי מְרַפֶּכֶת הַכֶּסֶף, רֶשֶׁם שֶׁל בְּרִית יֵשׁ בּוֹ. וְעַל זֶה שׁוֹר זֶה נִקְרָא תָם, וַיַּעֲקֹב אַחֲזוּ בּוֹ בְּתוֹכוֹ, וּבְשׁוֹר זֶה עוֹשִׂים פְּרִיעָה, וּמַעֲבִירִים זֶהְמַת הַפְּסֻלַּת כְּלָה.

בְּמִשְׁנַת בְּצֻלָּאֵל כְּתוּב, (שם ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל. בְּשׁוֹרָה כְּתוּב פְּקִידָה, וּבְרַחֵל כְּתוּב זְכִירָה. לְמָה? מִשּׁוּם שֶׁזְּכוֹר נִרְשָׁם בַּיַּעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּרִית שְׁלֵם כְּשֶׁנֶּעֱשֶׂה (בְּשׁוֹלֵד) יוֹסֵף, וּבְמָה? כְּשֶׁנֶּטְל שׁוֹר עִמּוֹ שֶׁלֹּא יִתְחַזֵּק לְצַד הָאֲחֵר, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָא יוֹסֵף בְּכוֹר שׁוֹר, בְּכוֹר שֶׁל אוֹתוֹ שׁוֹר שְׁלֵקֵחַ יַעֲקֹב (דברים לב) בְּכוֹר שׁוֹר.

וְרֵאִי, וְאוֹתוֹ שׁוֹר שׁוֹר תָּם, (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם. רַבּוֹן וְשְׁלֵיט, בַּעַל הַבַּיִת, שְׁאוֹתוֹ שׁוֹר תָּם שְׁרוּי בְּתוֹכוֹ. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ שׁוֹר מוֹעֵד בְּצַד עֶרְלָה פְּרִיעָה. וְכַמָּה מְמַנִּים עַל הַחֻקִּים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ עַד דְּרָגָה אַחְרוֹנָה שְׁנִקְרָאת שְׁאִי"ה, אוֹתוֹ שְׁמִפִּיל בְּתֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא דָרִים בָּהֶם אֲנָשִׁים. וְכֻלָּם יוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ שׁוֹר מוֹעֵד. וְזֶה בְּחִבּוּר עִם חֲמוּר רַע. וּמִשּׁוּם זֶה (דברים כב) לֹא תַחְרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבְחֲמֹר יַחְדָּו, כְּדִי לֹא לְעוֹרֵר אוֹתָם.

פֶּתַח רַבִּי אֵילָאִי וְאָמַר, (דברים יח) תְּמִים תִּהְיֶה עִם יי אֱלֹהֶיךָ. מֵה בֵּין תָּם לְתָמִים. בְּאַבְרָהָם כְּתוּב, (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָמִים. יַעֲקֹב דְּאַשְׁתָּלִים יַתִּיר, כְּתוּב בֵּיה, (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם. אֲמַאי אִקְרִי אִישׁ תָּם. בְּגִין דְּלֹא אֲשְׁתָּאֵר בֵּיה פְּסוּלַת כְּלָל, דְּהָא פְּרִיעָה הָוָה בֵּיה.

בְּמָה אֲתַפְּרַע, (ס"א פְּרִיעָה הָוָה בֵּיה דְּאֲתַפְּרַע) וְאֲתַדְּפִי מַהֲהוּא פְּסוּלַת בְּגִין דְּהָהוּא אֲתֵר דְּאַתְקִיף לְפְסוּלַת, דְּלָגוּ אֲתֵר דְּפְרִיעָה שְׁאֵרִי, אִיהוּ שׁוֹר, דְּיוֹקְנָא דְשְׂמָאלָא דְכְּרִסְיָא דִּילֵיה. וְהָהוּא שׁוֹר, אִקְרִי שׁוֹר תָּם. דְּהָא רַחֵלָא דְכְּרִסְיָא, רְשִׁימָא דְבְּרִית אִית בֵּיה. וְעַל דָּא, הָאִי שׁוֹר אִקְרִי תָם. וַיַּעֲקֹב אַחֲזִיד בֵּיה בְּגוּוּיָה, וּבְהָאִי שׁוֹר עֶבֶיד פְּרִיעָה, וְאַעֲבַר זֶהְמָא דְּפְסוּלַת כְּלָא.

בְּמַתְנִיתָא דְּבְצֻלָּאֵל כְּתוּב, (בראשית ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל. בְּשׁוֹרָה כְּתוּב (בראשית כא) פְּקִידָה, וּבְרַחֵל כְּתוּב זְכִירָה, אֲמַאי. בְּגִין דְּזְכוֹר אֲתֵרְשִׁים בַּיַּעֲקֹב, דְּאִיהוּ בְּרִית שְׁלֵים, כַּד אֲתַעֲבִיד (ס"א אֲתִיְלִיד) יוֹסֵף. וּבְמָה. כַּד נִטְל שׁוֹר בְּהִדְיָה, דְּלֹא יִתְקִיף לְסִטְרָא אַחְרָא. וּבְגִין כֶּף, אֲתִקְרִי יוֹסֵף (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹר, בְּכוֹר דְּהָהוּא שׁוֹר (דף קס"ג ע"ב) דְּנִטְל יַעֲקֹב בְּכוֹר שׁוֹרוֹ. וְרֵאִי, וְהָהוּא שׁוֹר שׁוֹר תָּם, וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם. רַבּוֹן וְשְׁלֵיט, מְאָרִיָּה דְּבֵיתָא, דְּהָהוּא שׁוֹר תָּם שְׁאֵרִי בְּגוּוּיָה. בְּגִין דְּאִית שׁוֹר מוֹעֵד בְּסִטְרָא עֶרְלָה פְּרִיעָה. וְכַמָּה גְּרִדִּינִי נִימוּסִין נִפְקִין מִנֵּיה, עַד דְּרָגָא בְּתַרְיִיתָא דְּאִקְרִי שְׁאִי"ה. הָהוּא דְּאַפִּיל בֵּיתִין דְּעֵלְמָא, דְּלֹא דִּיִּירִין בְּהוּ בְּנֵי נְשָׂא. וְכִלְהוּ נִפְקִי מַהֲהוּא שׁוֹר מוֹעֵד. וְדָא בְּחִבּוּרָא דְּחֲמוּר בִּישָׂא. וּבְגִין כֶּף (דברים כב) לֹא תַחְרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבְחֲמוּר יַחְדָּו. בְּגִין דְּלֹא לְאַתְפְּרַע לְהוּ.